

ВІН БУВ АЙБОЛИТОМ
(до 130-ї річниці від дня народження Олександра Олеся)

С. Рудик, О. Молдован

Відомий поет-лірик Олександр Іванович Кандиба (псевдонім Олесь) є випускником Харківського ветеринарного інституту. Його мало знали в радянський період, особливо фахівці ветеринарної медицини. Мало хто знав про його роботу на Київських різницях. Поєднання поезії такого лірика з роботою на різниці важко. Чи випадково це? Про його вірші писав І. Франко: „Весною дише від сих віршів. Виступає молода сила, в якій тепер можна повітати майстра віршованої форми і легких граціозних пісень. Майже кожний віршик так і проситься під ноти, має в собі мелодію”.

Поезія О. Кандиби стала невичерпним джерелом для композиторів. Як відмічає Р. Радишевський (2002): „Понад 80 відомих композиторів, а серед них – і російські, і білоруські, і французькі, і чеські, які клали Олесеві рядки на музику, створили більше двох сотень музичних творів різних жанрів. Це солоспіви, хори, мелодекламації, опери, музика до вистав, пісні для дітей”.

Для порівняння слід зазначити, що віршами Т. Шевченка цікавилися понад 90 композиторів.

Специфічні умови праці, де здавалося б неможливо щось писати, але Олександр писав. Про характер роботи писав сам поет: „Бажаючи віддатись виключно літературній роботі, я робив заходи знайти якусь посаду при видавництві або знайти постійну роботу при газеті, але в той час так бідно оплачувався літературний труд, що я примушений був взяти, може, найогиднішу роботу з усіх робіт. У жовтні 1909 року я поступив на київські міські скотобойні, де і прослужив до початку 1919 року.

В атмосфері кривавого пару, хрипіння й агонії конаючих тварин довелося мені „продовжувати” літературну роботу, але це вже була аматорська робота. Робив я спроби знайти собі іншу роботу, але з тих чи інших причин мені не удалося”.

Зазначимо, що за час роботи О. Кандиби на різницях, він видав п’ять збірок своїх поезій та збірку драматичних етюдів. У 1912 р. в „Літературно-науковому віснику” з’явився його переклад „Пісні про Гайавату” Г. Лонгфелло. Тоді ж Олесь переклав казки В. Гауфа, арабські казки тощо.

Чи добре ми знаємо О. Кандибу? Напевно, ні. Ми знаємо О. Олеся лірика, сатирика, казкаря, патріота і зовсім не знаємо О. Кандиби як учня училища, студента Харківського ветеринарного інституту, ветеринарного лікаря. Він формувався, як і усі люди, в колективі, але особливого. Можливо все у комплексі і визначило його як поета, який, як лікар та агроном, особливо сприймав світ. В останньому інтерв’ю (1943) О. Олесь відповів, чому він почав писати?

„Була, очевидно, якась потреба висловитись з приводу того, що діється, бачиться й чується на білому світі. А діялось багато: літали метелики, щебетали пташки, виблискувала роса, - все щось робило, і, мабуть, ніяково було мені стояти, склавши руки”.

До цього слід додати, що у вірші „Згадую: так я в дитинстві любив ...” О. Олесь сам дає відповідь:

Що говорив мені в лісі струмок,
Що мені поле шуміло –
Мозок не міг зрозуміти їх думок,
Серце ж моє розуміло.
Дивною казкою був мені світ, –
Так, неначе, він мені снівся.
Безліч пройшло з того часу вже літ, –
Світ же, як сон, і лишився.

Олександр Іванович Кандиба народився 5 грудня 1878 р. в м. Крига (нині Білопілья) на Сумщині. Батько Олександра був торгівцем риби (купцем), рідний брат батька був купцем другої гільдії і торгував хлібом. Родина жила заможнo, з широким розмахом.

Олександр закінчив початкову школу та двокласне училище у Білопільі.

Коли Олександру було одинадцять років, загадково загинув його батько, як пише Олександр: „Батько помер у віці 65 років, втопившись”.

Що було причиною потягу Олександра до землі? Адже у нього рано відкрився поетичний талант. На вибір професії Олександра вплинули дідусь Василь та дядько Олексій, які були орендаторами маєтків, мали добру освіту з землеробства. Рідні вбачали в Олександрові не поета, а майбутнього фахівця, який міг би на державній службі досягти чину V рангу і отримати статус дворянина, а це було важливо для їх статусу міщан.

О. Кандиба поступає до Харківського землеробного училища, яке бере витoki з Харківської землеробної школи. Це був кращий навчальний заклад Росії (мова оригіналу):

**Министерство
Государственных
Имуществъ
Департаментъ
Сельскаго Хозяйства
13 Ноября 1854 г.
№ 10552**

**Господину Харьковскому
Гражданскому
Губернатору**

По всеподданнейшему докладу Г. Министра Государственных имуществ, последовало, въ 17 день Мая сего года, ВЫСОЧАЙШЕЕ повеление, объ учрежденіи Земледельческаго Училища при Харьковской учебной ферме, на одинаковыхъ основаніяхъ съ подобнымъ же училищемъ, существующимъ при Горьгорецкомъ Земледельческомъ Институте, и въ следствіе сего, 1-й классъ вышеупомянутаго училища имеетъ быть открытъ съ 1-го января 1855 г.

Департаментъ Сельскаго Хозяйства, признавая полезнымъ дать сколь возможно большую гласность сему новому распоряженію Министерства, имеющему целію образование ученыхъ управителей, въ которыхъ владельцы сельскохозяйственныхъ именій чувствуютъ ныне недостатокъ, счемъ препроводить къ Вашему Превосходительству 12-и экземпляровъ объявленія объ открытіи вышеупомянутаго училища, покорнейше прося оказать Ваше содействие къ разсылке сего объявленія хозяевамъ вверенной Вамъ губерніи, а также къ напечатанію онаго въ губернскихъ ведомостяхъ.

**Директоръ
Начальник отделения**

Харківське землеробне училище знаходилося у селищі Мала Данилівка, де нині розміщується Харківська зооветеринарна академія.

В училище приймалися діти чоловічої статі віком 14-16 років. Зарахування до училища проходило через конкурсні іспити за умови, коли кількість заяв перевищувала наявність вакансій.

Вступаючим до 1 класу треба було знати з Закону Божого молитви загального користування, Священну історію Давнього і Нового Заповіту; з російської мови – поняття про частини мови; мати початкові знання з географії та арифметики. У 3-6 класах проходила спеціалізація з сільськогосподарських дисциплін.

В училищі О. Кандиба відрізнявся від багатьох товаришів. Учитель літератури казав: „Кандиба – ледар, але розумніший за вас всіх”.

Під час навчання в училищі він, захопившись вивченням іноземних мов, писав вірші цими мовами. Українською і російською мовами він перекладав поезію, прозу і драматургію з польської, чеської, сербської, болгарської, арабської, німецької, англійської та білоруської.

Перші поезії друкував в рукописному журналі „Комета”, який він випускав зі своїм товаришем К. Тренєвим. Останній став відомим російським письменником.

В училищі О. Кандиба (записаний Кандибін) отримав ґрунтовні знання та добрі уміння, про що свідчить атестат (мова оригіналу):

**Аттестатъ
второго разряда**

Данъ отъ Педагогическаго Совета Харьковскаго земледельческаго училища за надлежащимъ подписомъ и съ приложеніемъ печати училища Кандыбину Александру, въ томъ, что онъ поступилъ въ число учениковъ означеннаго училища въ августѣ 1893 года и, находясь въ ономъ по августъ 1900 года, окончилъ полный курсъ теоретическаго и практическаго ученія. На окончательномъ испытаніи онъ Кандыбинъ оказалъ слѣдующіе успехи:

1. Въ наукахъ: а) общихъ
и вспомогательныхъ предметахъ:

Закон Божіемъ	4 хорошо
Русскомъ языкѣ	4 хорошо
Немецкомъ языкѣ	3 удовлетв.
Географіи	3,5 очень удовл.
Обзоръ сельскохозяйственной промышленности	3 удовлетв.
Арифметикѣ	3 удовлетв.
Алгебре	3 удовлетв.
Геометріи	3 удовлетв.
Тригонометріи	3 удовлетв.
Черченіи	3 удовлетв.
Ботаникѣ	3 удовлетв.
Зоологіи	3 удовлетв.
Анатоміи и физиологіи животныхъ	3,5 очень удовлетв.
Минералогіи	3 удовлетв.
Физикѣ	3,5 очень удовлетв.
Метеорологіи	3,5 очень удовлетв.
Химіи	3 удовлетв.
Геодезіи	3 удовлетв.
Строительномъ искусствѣ	4 хорошо
Законоведеніи	3 удовлетв.
б) Въ специальныхъ предметахъ:	
Ученіи о земледельческихъ орудіяхъ и машинахъ съ изложеніемъ основной механики	3 удовлетв.
Сельскохозяйственной технологіи	3 удовлетв.
Растеніеводства	3 удовлетв.
Животноводства и скотоврачеваніи	3 удовлетв.

Сельскохозяйственной
экономии и счетоводства 3 удовлетв.

II. Въ практическихъ занятіяхъ:

По земледелію хорошо

Скотоводству – хорошо, огородничеству –, геодезии хорошо и по особымъ отраслямъ хозяйства, коимъ обучались ученики въ Харьковскомъ училище

Во все время пребыванія въ училище и на практике поведенія былъ отличнаго.

По сему определеніемъ Педагогическаго Совета Харьковскаго земледельческаго училища отъ 26 августа 1900 г. онъ, Кандыбинъ, удостоень аттестата второго разряда со всеми правами, аттестату сего разряда предоставленными ВЫСОЧАЙШЕ утвержденнымъ, 30 Мая 1878 года, Приложеніемъ о земледельческихъ училищахъ (ст. ст. 16,18 и 20).

Изъ предоставленныхъ Кандыбинымъ документовъ видно, что онъ происходитъ изъ мещанъ гор. Белополья, вероисповеданія православнаго, родился 23 ноября 1878 года.

Августа 27-го 1902 года.

Директор Училища, Статский Советникъ

князь Ф. Макулов /подпись/

Секретарь Совета /подпись/

Отримавши аттестат, О. Кандыба записався вільним слухачем на сільськогосподарське відділення Київського політехнічного інституту, який був лише відкритий (1898).

Причиною полишення навчання в інституті була не змога заплатити за право слухання лекцій, а відсутня матеріальна і наукова база сільськогосподарського відділення, яке лише формувалося. Він навчався у найкращому училищі Росії і міг співставити бази навчання.

У 1902 р. О. Олесь поступає до Харківського ветеринарного інституту. Вибір інституту також був не випадковим. Він отримав солідні ветеринарні знання в училищі і уявляв характер цієї спеціальності.

У Харкові він бачив красивих, у форменному одязі, студентів ветеринарного інституту, та професорів-генералів, які під'їздили на каретах до інституту, який розміщувався у центрі міста.

Про те, що О. Кандыба поступив у 1902 р. до інституту, свідчать документи, ним написані (мова оригіналу):

Его Превосходительству
Господину Директору
Харьковского Ветеринарного
Института

Белопольскаго мещанина
Александра Иванов.
Кандыба,
окончившаго Харьковское
земледельческое училище

Прошеніе

Желая для продолженія образованія поступить въ Ветеринарный Институтъ, имею честь покорнейше просить сделать распоряженіе о принятіи меня на первый курсъ съ сентября сего 1902 года. Требуемые документы и свидѣтельство о знаніи латинскаго языка в курсѣ 4^x

классов гимназии обязуюсь предоставить къ 25 Августа с/г. При семь обязуюсь во время пребывания моего въ Институте подчиняться всемъ правиламъ и постановленіямъ Института.

Александр Кандыба

Жительство имею въ г. Сумах по Новоместенской улице въ г. Кравченко.

3-го Августа 1902 года

В училищѣ О. Кандыба не вивчав латинської мови, яка була профілюючою в інституті, і йому слід було надати документ про знання мови. Він у Харківській четвертій гімназії складає іспит з латинської мови і отримує відповідне посвідчення.

Здавши атестат училища, посвідчення гімназії та довідку про сплату за слухання лекцій (25 руб.), О. Кандыба був зарахований у студенти. На нього була заведена „Справа” та зроблений „Опис” документів.

Провчившись один семестр, О. Кандыба не зміг заплатити за другий семестр. Відповідно до „Правил” інституту він був відрахований. В атестаті училища був зроблений запис (мова оригіналу):

„Означенный въ семь аттестате Александръ Кандыба состоял студентомъ Харьковскаго Ветеринарнаго Института съ Сентября 1902 года по 29 Апреля 1903 года

Директоръ Института Раевскій”

Зібравши гроші, О. Кандыба у серпні 1903 року знову подає прохання на ім'я директора інституту, щоб його зарахували в студенти першого курсу (мова оригіналу):

Его Превосходительству
Господину Директору
Харьковскаго Ветеринарнаго
Института
бывшего студента
того же Института
Александра Иванов
Кандыба

Прошеніе

Находясь въ крайне тяжелыхъ материальныхъ условияхъ, я не могъ заплатить за право слушанія лекцій во второмъ полугодіи 1902/03 учебнаго года, почему Советомъ Института и былъ уволенъ из числа студентовъ.

Теперь же имею возможность учиться, имею честь покорнейше просить Ваше Превосходительство зачислить меня въ число студентовъ 1-го курса ввереннаго Вамъ Института.

Требуемые документы при прошеніи прилагаю

1903 г.2-го Августа

Харьковъ

О. Кандыба навчався не чотири роки, як вимагав статут інституту, а значно більше. Це було пов'язано з тим, що всі ветеринарні інститути Росії були закриті у 1905-1906 навчальному році. Це було пов'язано з тим, що найбільші студентські заворушення були серед студентів ветеринарних інститутів. Особливі виступи були у 1869, 1881-1882 та 1887 і 1890 роках.

Революційні події 1905 р. особливо підняли студентство ветеринарних інститутів. Цей рік студент О.Кандиба зустрів з особливим піднесенням, – адже це був рік революційних подій.

Він переклав на українську мову популярні пісні: „Марсельєза” („Над залитою кров'ю землею ...”), „Варшав'янка” (Хмари зловіщі нависли над нами ...), „Сміло в ногу рушайте” тощо.

Ці переклади та вірші-агітки поширювалися з іншими прокламаціями. Про політичний зміст його віршів того часу свідчить зміст вірша „Ще в нас вогонь не згас в грудях...” (1905):

Ще в нас вогонь не згас в грудях,
Ще має наш народний стяг,
І тільки Січі прийде час, –
Злетяться враз мільйони нас.

О. Кандиба не виступив відкрито, а дурував ці свої поезії вузькому колу своїх ровесників. Він виступав на студентських „сходках”.

У нього був страх перед дирекцією інституту, що його можуть виключити. Він, як і решта студентів, підписував спеціальне „Обязательство” (мова оригіналу):

Обязательство

Я, нижеподписавшийся, состоя въ числе студентов Харьковскаго Ветеринарнаго Института, симъ обязуюсь строго выполнять полученные мною правила для студентовъ сего института, имея въ виду, что всякое нарушение мною означенныхъ правилъ повлечетъ къ строгому съ меня взысканію; при этомъ особо обязуюсь въ томъ, что, состоя студентомъ института, не буду иметь никакого участія въ какихъ бы-то ни было недозволенныхъ обществахъ, кружкахъ, землячествахъ и т. под., а также не вступлю безъ разрешения моего институтскаго начальства въ недозволенные закономъ общества, зная, что за нарушенія этого обязательства я подвергнусь немедленному увольненію изъ числа студентовъ института.

**Студент Харьковскаго
Ветеринарнаго Института
Александр Иванович Кандыба**

Пропущений рік О. Кандиба не провів даремно. Він працює і влітку 1906 року разом з майбутньою дружиною Вірою Антонівною Сवादковською здійснює подорож до Криму. Там він уклав свою першу збірку „З журбою радість обнялась”, яку видав у 1907 р. завдяки позички в 300 руб. П. Стебницьким. У Криму Віра Сवादковська дала Олександрю літературний псевдонім „Олесь”.

Друга збірка творів О. Олесь „Поезії, книга II” (1909), яку він готував як студент, також викликала схвальні відгуки у читачів, хоча сам автор більш спокійно сприймав вітання. Це був період його напруженої праці – здача випускних іспитів. Про що він писав: „... мене „хоронили” в ці два роки, ставили хреста, а я кінчав інституту, не дбав ні про що. Тому все слабе і бліде. Тепер бадьоріше дивлюсь вперед і більше вірю в свої сили”.

На основі випускних іспитів О. Кандиба 10 травня 1908 р. був „утвердєнь 19¹⁰/√08 ветеринаромъ”.

16 травня 1908 р. він дав клятву перед членами ради інституту та отримав диплом ветеринара.

О. Кандиба розшукує роботу і йому допомагають видавці у м. Києві, про що свідчить лист Ф. Матушевського (мова оригіналу):

**Редакція
і Головна контора
газети „Рада”
у Києві Велика Підвальна вул.,6
біля Золотих Воріт
Телефон 1458**

Київ, 20/VII року 1909.

**Дорогий
Олександр Івановичу!**

З „Ради” Ви знаєте, що подорож на могилу відбудеться 25 с. місяця. Сповідати Вас про це маю повідомити Вас ще про одну річ. Тільки що сказав мені д. Корольов, що в міській різниці є посада лікарська на 80 карб. в рік. Як що згодні, то приїздіть не гаючись, будемо тут робити заходи, щоб Ви взяли ту посаду.

Як що не хочете, то зараз же сповістіть, бо тут ждуть Вашої згоди і придержують посаду для Вас.

Жінці Вашій й сестрам моє привітання.

Ваш Ф. Матушевський

Як прибудете, питайте мене, або Корольова.

О. Кандиба погодився на цю пропозицію і отримав повідомлення з Міської Управи (мова оригіналу):

М.В.Д.

**Кіевская
Городская
Управа**

**По зав. г. скотоб. отделения
Октября 2 дня 1909 г.
№ 1231**

**Г. Смотрителю городских
скотобоень**

Городская Управа уведомляет Вас для сведения, что по журналу Присутствия Управы отъ 24 сентября 1909 г. За № 549, ветеринарь г. Робаковскій отстраненъ отъ должности ветеринарнаго врача при городскихъ скотобойняхъ и на эту должность съ 1 Октября 1909 г. назначенъ временно ветринарь Александръ Ивановичъ Кандыба съ выдачею ему содержания изъ оклада 1020 руб. и квартирныя 250 руб. въ годъ.

**Председатель Комисіи
по зав. г. скотобойнями
Делопроизводитель**

О. Кандиба оглядав привізне м'ясо, туші тварин у різниці великої і малої рогатої худоби та у кошерній різниці.

Влітку 1914 р. О. Кандиба працював у Пущі-Водиці.

Робота та життя у Пущі-Водиці О. Кандиби були пов'язані з його хворобою. У 1913 р. він лікувався в Італії та Франції, особливо у клініці нервових хвороб у професора Доуена (Париж).

Хворобливий стан О. Кандиби продовжувався і у подальші роки, про це повідомляє лист „Всеросійського земського союзу”, де він додатково працював (мова оригіналу):

**Всероссійській Земській Союзъ
помощи больнымъ и раненымъ
воинамъ
Комитетъ юго-западнаго фронта**

**Отдель
закупки скота и лошадей
Марта 31 дня 1916 г.
№ 520**

г. Киевъ, Фундуклеевская, 46

**Милостивый Государь
Александръ Ивановичъ.**

**Его Высочоро-
родію
А.И.
Кандыбе**

Вследствие уменьшенія числа лошадей на Конномъ Дворе №1 я, для оказанія ветеринарной помощи этимъ лошадямъ, признаю достаточнымъ иметь одного ветеринарнаго врача, а потому и принимая во вниманіе Ваше болезненное состояніе, мешающее Вамъ посещать аккуратно конный дворъ, уведомляю Васъ, что, разрешая Вамъ месячный съ сохранениемъ содержанія отпускъ, считаю Васъ съ 1 Мая 1916 года свободнымъ отъ обязанностей ветеринарнаго врача Отдела закупки скота и лошадей.

Примите увереніе въ совершенномъ почтеніи и преданности.

Член Комитета Линниченко

Хворобливий стан О. Кандиби, напевно, був причиною відмови його від посади завідуючого міською ризницею, яку пропонував міський голова (мова оригіналу):

Телеграмма №449

Кіевъ Городская Скотобойня
врачу Кандыба

Кіевъ Благовещенска 642 26 2 93 Н

Городская Управа предлагает место заведующаго Городской Скотобойней Жалованья годъ 3000 прогоновъ 300 Обязательство службы не менее двухъ лет.

**Городской голова Поповъ
3 августа 1912 г.**

О. Кандибу, як лікаря, турбував санітарний стан ризниць і особливо продукція, яка відправлялася на стіл киян. Про це свідчать неопубліковані матеріали: „Масленица на скотобойнях” (5 с.), „Наконецъ заговорили...” (4 с.), „О ветеринарномъ осмотре на бойнях” (1 с.), „О скотобойнях”(1 с.), „О санитарномъ состоянии Киевскихъ городскихъ боень” (2 с.) (мова оригіналу:)

„Наконецъ заговорили о скотобойнях и в прессе и в обществе, наконецъ заинтересовались учреждениемъ, котораго не замечали в продолженіи 20 лет – т.е. почти со времени ихъ сооружения ...

... что бойни в невыносимо грязныхъ и зловонныхъ условияхъ ...

... бойцы имеют непосредственное соприкосновение с тем мясом, разделявая туши и вынося их на спинах в повозки. И, думаю, какими только видами микроорганизмов же кишат эти засаленные и окровавленные пиджаки рабочих! ...”.

Звістка про революцію у Петрограді досягла і Києва. У жовтні 1917 р. за ініціативи ветеринарних лікарів м. Києва було засноване Українське товариство ветеринарних лікарів, яке розробило статут і мало повноваження щодо розв'язання всіх фахових питань з ветеринарії в Україні. З жовтня по 31 грудня 1917 р. відбулося шість засідань товариства, на яких розглядалися питання організації ветеринарної справи в Україні.

О. Кандиба був активним членом товариства і завжди відвідував його засідання (мова оригіналу):

**Українське т-во
Ветеринарних лікарів
Грудня 14 1917 року
№ 74**

Членові Т-ва Д-ру Кандиба

Президіум Т-ва прохає Вас прибути на засідання 18 грудня ц/р о 7 год. вечора в помешканні Секретарства Земельних Справ (Хрещатик № 38).

Порядок денний

- 1 Демобілізація кінського складу (доклад представника Секр. Прод. Справ т-ша Лініченка).
- 2 Біжучі справи.

Голова Т-ва

О. Кандиба входить до редколегії безпартійних газет „Відродження”, „Трибуна”, „Літературно-наукового вісника”. У статті „Політика самостійності” (1919) він писав: „... можна сказати одно: Україна не стоїть на твердих ногах, а крутиться в повітрі і кидається встряти то в один, то в другий бік, в кожную хвилину готова то підвестись на височінь, то впасти на землю і розбитись. Експерименти не тільки можна, а й слід робити, але не завжди, а особливо над живим народним організмом, обезкровленим війною і революцією. Спроба може кінчитися фатально. А особливо, коли єсть час почекати, приглянутись, повчитись в інших експериментаторів. Тисячоліття ждали, хай же стане терпіння ще подождати рік, другий ...”.

Крім того, О. Кандиба брав активну участь в утвердженні України як держави. Він був дивізійним ветеринарним лікарем 1-ї дивізії Січових Стрільців (1918-1919), про це свідчать відповідні документи (мова оригіналу):

**Дивізійний вет.
лікарь
1 д. С.С.
№ 7
28 січня 1919**

Командіру Дивізії

Рапорт

Прошу Вашого розпорядження видати мені сукна на шинель й на все утримання.

**28/1
Н-ку постачання ДСС
видати
Н-к штабу
Макаренко**

Вет. лікар О. Кандиба

Телеграма (1918)

Комдив 1 див. Січов. Стрільців

Прохаю дивізійного ветлікаря Кандибу відкомандирувати в мос розпорядження. На місце Кандиби тимчасово призначаю Ставетлікаря гарматної Бригади дивіз. Січов. Стрільців полковника Юшкевича.

Про наслідки цього призначення прохаю повідомити нач. штабу Січових Стрільців.

1919 рік був надзвичайно напружений для О. Кандиби. Він був свідком , коли вибухом снаряда був вбитий його товариш Хороманський. Ця смерть надзвичайно потрясла Олександра. До цього додалося ще одне переживання: петлюрівці розстріляли брата дружини. Ці події надломали О. Кандибу і він виїжджає як аташе з дипломатичною місією до Угорщини, Австрії, Італії.

У 1923 р. він переїжджає до Чехії на постійне проживання. Там він видав п'ять поетичних збірок, написав п'єси, драматичні інсценізації казок для дітей тощо. В цей період О. Кандиба був поетом, драматургом, але не ветеринарним лікарем.

Помер Олександр Іванович Кандиба 22 липня 1944 р. Його поховано на празькому Ольшанському цвинтарі.

Поезія Олександра Кандиби актуальна і сьогодні:

Степи-брати і мати Січ!
Свідки життя, краси і сили,
Хто вас згадав в сю довгу ніч
І хто оплакав вас, могили?!
Ніхто!

Ніхто вінка вам не зів'є,
Із вас не гляне на простори,
Синок з чужинцем їсть і п'є,
І по-чужинному говоре
Ганьба.

SUMMARY

Historical information about and work of Aleksandr I. Kandyba (Oles) who was veterinarian doctor, poet and public man was given.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дело о служащих городских скотобоен // Государственный архив г. Киева. – Ф. 163. – Оп. 11. – Ед. хр. 5.
2. Кандыба А.И. // Государственный архив Харьковской области. – Ф. 928. – Оп. 2. – Ед. хр. 21.
3. Олесь О. // Інститут рукописів ЦНБ ім. В. Вернадського НАН України. – Ф.ХV. – Од/зб. 997, 1011, 2563, 2686, 2703 -2718.
4. Олесь О. // Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАНУ. – Ф. 114. –Од/зб. 2317-2353, 3957.
5. Открытие Харьковского замлельческого училища // Государственный архив Харьковской области. – Ф. 3. – Оп. 176. – Ед. хр. 250.
6. Поет з душею вогненою (О. Олесь у спогадах, листах і матеріалах). –Нью-Йорк. – Київ. -Львів, 1996. – 221 с.
7. Рудик С.К. Гордість „Харьковскаго Ветеринарнаго Института Императора Николая I (1805-1905)”. – К., 2008. –335 с.